

Drie lokale nieuwsplatforms: wat zijn de journalistieke (kwaliteits-)verschillen?

Een onderzoek naar de verschillen in journalistieke kwaliteit tussen de drie lokale nieuwsplatforms AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en De Utrechtse Internet Courant (DUIC)

Agnes Peijster
5923387
Universiteit Utrecht
MA Neerlandistiek

Masterscriptie
Begeleider: prof. dr. Leo Lentz
Tweede lezer: dr. Sven Vitse
Mei 2018

Woord vooraf

Deze scriptie heb ik geschreven ter afronding van de master Neerlandistiek aan de Universiteit Utrecht. Na mijn bachelor Nederlandse Taal en Cultuur - waarbij ik een bachelorwerkstuk in de richting Letterkunde schreef – heb ik bewust gekozen voor een master die meer praktijkgericht is. Tijdens deze master heb ik mogen ervaren hoe leuk het is om academische lesstof door middel van concrete voorbeelden te vertalen naar de praktijk. Ook heb ik ervoor gekozen om een halfjaar stage te lopen, zodat ik de kennis die ik heb opgedaan bij de vakken van de master kon toepassen in de praktijk.

Met veel plezier heb ik de afgelopen maanden gewerkt aan een scriptie over de drie grootste nieuwsplatforms van Utrecht. Een onderwerp dat goed aansluit bij zowel de master Neerlandistiek als mijn stage. Ik wil bij dezen mijn waardering uitspreken voor de fantastische begeleiding die ik heb gekregen van prof. dr. Leo Lentz. Ik ben hem heel dankbaar voor de tijd die hij heeft genomen om mijn onderzoek te bespreken en te voorzien van feedback. Ook wil ik dr. Sven Vitse bedanken voor zijn rol als tweede lezer. Tot slot bedank ik mijn lieve familie en vrienden voor hun belangstelling en steun gedurende de afgelopen maanden.

Agnes Peijster

Utrecht, 15 mei 2018

Samenvatting

In dit onderzoek is gekeken naar de verschillen in journalistieke kwaliteit tussen de drie lokale nieuwsplatforms AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC. Uit de literatuur die is besproken in het theoretisch kader zijn vier criteria gekozen om de nieuwsberichten van de drie media te analyseren, te weten: tekstkwaliteit, brongebruik, thematische breedte en duiding. Alle bevindingen zijn uitgewerkt in een analysemodel. De voornaamste conclusies van dit onderzoek laten zien dat er significante verschillen zijn tussen de drie nieuwsplatforms wat betreft het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht, correctheid, samenhang, brongebruik en argumentatie. Het gemiddelde aantal woorden van de nieuwsberichten ligt het hoogst bij het AD Utrechts Nieuwsblad. Ook is bij dit medium de samenhang in de nieuwsberichten gemiddeld wat groter en komt argumentatie vaker voor.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderwerp.....	6
2. Theoretisch kader	7
2.1 Regionale journalistiek.....	7
2.2 Het begrip ‘kwaliteit’	8
2.3 Proces	8
2.4 Product.....	10
2.5 Kwaliteitscriteria in de journalistiek	11
2.6 Vier criteria	13
3. Methode.....	15
3.1 Corpus	15
3.2 Analysemethode	15
3.2.1 <i>Tekstkwaliteit</i>	16
3.2.2 <i>Brongebruik</i>	18
3.2.3 <i>Thematische breedte</i>	19
3.2.4 <i>Duiding</i>	20
4. Analyse en resultaten.....	21
4.1 Algemene beschrijving analyse.....	21
4.2.1 Tekstkwaliteit.....	22
4.2.1 <i>Correctheid</i>	22
4.2.2 <i>Complexiteit</i>	24
4.3 Brongebruik.....	26
4.4 Thematische breedte.....	27
4.5 Duiding.....	32
5. Conclusies en discussie	35
5.1 De (kwaliteits-)verschillen tussen de drie nieuwsplatforms	35
5.2 Kanttekeningen en vervolgonderzoek	37
6. Literatuurlijst	38
7. Bijlagen.....	40

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Als klein meisje stuurde ik de redactie van *Kidsweek*, een krant voor jonge kinderen, een mail met de vraag wat ik moest doen om zelf in de krant te verschijnen. Snel ontving ik een aardig bericht terug met de vraag of ik me misschien wilde aansluiten bij de Lezersraad. Voor ik het wist zat ik iedere maand samen met enkele redactieleden van *Kidsweek* en andere lezers te vergaderen op de meest fantastische locaties door heel het land. Vanaf dat moment wist ik het zeker: ik zou journalist worden.

Toen ik jaren later koos voor de studie Nederlandse taal en cultuur, nam ik me voor de vrije ruimte in te vullen met vakken als journalistiek en digitale media. Tegen het einde van mijn bachelor vond ik een master die naar mijn idee goed aansloot bij mijn (praktijkgerichte) voorkeur. Anders dan bij veel andere masters is dat studenten bij Neerlandistiek een verplichte stage moeten lopen. Aan het begin van de master nam ik me voor op zoek te gaan naar een langere stage dan de verplichte 280 uur. Ik slaagde erin een stageplek te regelen bij De Utrechtse Internet Courant (DUIC), het grootste online nieuwsplatform van Utrecht. Daar heb ik van juni tot en met november 2017 met veel plezier journalistieke ervaring opgedaan. Mijn stage- en tevens scriptiebegeleider prof. dr. Leo Lentz stelde voor om te kiezen voor regionale journalistiek als onderwerp voor mijn scriptie. Ik was meteen enthousiast. Op deze manier kon ik mijn scriptie schrijven over een onderwerp dat me heel erg boeit – journalistiek – en dat tegelijkertijd goed aansluit bij mijn stage.

In *NRC Handelsblad* verscheen op 8 december 2017 een artikel dat kort ingaat op een onderzoek naar lokale nieuwsvoorziening in de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht), uitgevoerd door het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Hoewel de uitkomsten van het G4-onderzoek pas in 2018 in een overkoepelend rapport zullen verschijnen, geven de eerste resultaten al een beeld van waarover het onderzoek gaat. Een conclusie is bijvoorbeeld dat de lokale pers in Rotterdam regelmatig relevante onderwerpen onderbelicht zou laten. Het onderzoek van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek was voor mij een mooie aanleiding om in te zoomen op de lokale nieuwsvoorziening van één van de G4-steden. In mijn scriptie heb ik daarom onderzoek gedaan naar de lokale journalistiek in Utrecht. Mijn voorkeur ging uit naar deze stad, omdat ik bekend ben met de drie grootste lokale nieuwsaanbieders en omdat de ervaring die ik heb opgedaan tijdens mijn stage bij DUIC goed van pas zou komen.

1.2 Onderwerp

In Utrecht zijn er verschillende lokale nieuwsaanbieders. De drie grootste nieuwsplatforms zijn AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en De Utrechtse Internet Courant (DUIC). Het AD Utrechts Nieuwsblad richt zich op traditionele journalistiek met het dagelijks uitgeven van een krant waarin naast het landelijke nieuws de focus ligt op nieuws uit heel de provincie Utrecht. De meest jonge nieuwsaanbieder die alleen bericht over nieuws uit de gemeente Utrecht is De Utrechtse Internet Courant (DUIC). Sinds drie jaar brengt dit lokale medium naast het dagelijkse online nieuws iedere twee weken een gratis krant uit. In mijn scriptie heb ik onderzoek gedaan naar de berichtgeving van het AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC. Daarbij heb ik specifiek gekeken naar de berichtgeving van deze drie lokale nieuwsplatforms gedurende één week. De onderzoeksvraag luidt als volgt: *Wat zijn de journalistieke (kwaliteits-)verschillen tussen de drie lokale nieuwsplatforms AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC?* In het volgende hoofdstuk wordt relevante literatuur over dit onderwerp besproken.

2. Theoretisch kader

2.1 Regionale journalistiek

Onlangs was journalist Britt van Uem te gast bij het programma ‘Wat verdien je?’ op NPO 1. Ze vertelde dat ze met haar werk als professioneel freelance verslaggever voor De Twentsche Courant Tubantia voor een artikel waar ze vijf uur aan heeft gewerkt in totaal 57,80 euro verdient. Het lage salaris van Van Uem maakte een hoop los bij zowel de deelnemers van het programma als de kijkers thuis. Martha Riemsma, hoofdredacteur van Tubantia, reageerde in *de Volkskrant* (13 februari 2018) met een opiniestuk. Journalisten die schrijven voor Tubantia wordt een hoger uurtarief aangeboden wanneer hun wordt gevraagd artikelen te schrijven over meer ingewikkelde onderwerpen, legt Riemsma uit. Bovendien vindt ze dat het te ver gaat om met het optreden van Van Uem de slechte staat van de regionale journalistiek te beargumenteren, wat Thomas Bruning, de algemeen secretaris van de Nederlandse Vereniging van Journalisten, volgens haar doet (Riemsma, 2018). De hoofdredacteur beweert dat Tubantia er juist van alles aan doet om de politieke agenda te volgen en op die manier burgers informeert.

Drie jaar eerder schreef Hans Laroës een opiniestuk in *de Volkskrant* (21 februari 2015) waarin hij duidelijk maakt dat het met de lokale journalistiek niet goed gaat. Op lokaal niveau werken steeds minder journalisten, nauwgezet onderzoek naar bouwplannen van de gemeente wordt vaak niet meer gedaan en politici stellen zelden nog schriftelijke vragen naar aanleiding van journalistieke artikelen (Laroës, 2015). Heeft Laroës gelijk en stelt de regionale journalistiek inderdaad steeds minder voor? Of wordt er juist van alles aan gedaan om de kwaliteit ervan zo hoog mogelijk te houden, wat Riemsma suggereert in haar opiniestuk? Beide opiniestukken waren voor mij een interessante aanleiding om de berichtgeving van de lokale journalistiek in Utrecht van dichtbij te bestuderen. Net als in het G4-onderzoek van het Stimuleringsfonds van de Journalistiek is ook in dit onderzoek gekeken naar Utrecht. Maar in dit onderzoek zijn alleen nieuwsberichten van de drie grootste nieuwsaanbieders van Utrecht onderzocht en is niet, zoals bij het G4-onderzoek, het nieuwsecosysteem van alle vier de grote steden in kaart gebracht. Om iets te kunnen zeggen over de journalistieke (kwaliteits-)verschillen tussen de drie lokale nieuwsplatforms, moet eerst helder zijn wat er onder journalistieke kwaliteit wordt verstaan. In de volgende paragrafen wordt daar dieper op ingegaan.

2.2 Het begrip ‘kwaliteit’

In sommige vakgebieden kunnen er door het verrichten van metingen objectieve uitspraken worden gedaan over een bepaald product. Iemand vindt de ene audiospeaker bijvoorbeeld beter omdat het vermogen van de speakers in het aantal Watt hoger ligt dan bij een andere audiospeaker of omdat de batterij een langere levensduur heeft. Op die manier kunnen er uitspraken worden gedaan over de kwaliteit van een product. Er zijn immers heldere maatstaven waaraan een dergelijk product in dit geval zou moeten voldoen. Maar wanneer het gaat om bijvoorbeeld kunst, lijkt het begrip kwaliteit zich te bevinden in een grijs gebied. Waarom is een kunstwerk van Karel Appel eigenlijk zo bijzonder? Is een schilderij van Rembrandt ‘beter’ dan een schilderij van Van Gogh, of kunnen daar geen uitspraken over worden gedaan? Ook in de journalistiek wordt er al decennialang discussie gevoerd over wat journalistieke kwaliteit inhoudt. Het is belangrijk om te weten dat de discussie over kwaliteit in de journalistiek vanuit verschillende standpunten gevoerd kan worden. Dat wil zeggen, er zijn verschillende manieren waarop naar kwaliteit gekeken kan worden. Zo kunnen lezers bepaalde waarden toekennen aan een journalistiek product, maar ook journalisten hebben opvattingen over wat kwaliteitsjournalistiek volgens hen is en wat de kenmerken daarvan zijn. Tevens kunnen experts hun oordeel geven over de journalistieke kwaliteit. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld juryleden van grote journalistieke prijzenprogramma’s of wetenschappers. Daarnaast is het van belang in het achterhoofd te houden dat er een onderscheid is tussen ‘product’ en ‘proces’. Wanneer het gaat om het product, gaat het om een krant of een op zichzelf staand nieuwsbericht. In veel onderzoeken wordt een poging gedaan de kwaliteit van zo’n product te beoordelen. Er zijn echter ook wetenschappers die kijken naar het proces, waarbij er gekeken wordt naar de manier van de totstandkoming van een product. In dit onderzoek zijn nieuwsberichten van drie lokale journalistieke platforms – AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC - met elkaar vergeleken en wordt er dus gekeken naar het product en niet naar het proces. Om het verschil tussen deze twee benaderingen wat duidelijker toe te lichten, wordt in de volgende paragrafen ingegaan op het beoordelen van journalistieke kwaliteit als proces en als product.

2.3 Proces

De Amerikaanse onderzoeker Robert G. Picard gaat in het zesde hoofdstuk van zijn boek (2000) uitgebreid in op het begrip kwaliteit. Een heldere definitie van kwaliteit wanneer het gaat om journalistiek geeft Picard echter niet. Wel komt hij met de volgende quote: “(...) we can’t define good quality, but we know bad quality when we see it” (Picard 2000, p. 97).

Picard legt uit dat The International Organisation for Standardisation kwaliteitscriteria heeft ontworpen voor verschillende industrieën en processen, waarbij het in de meeste gevallen gaat om productiebedrijven. Maar in het zakelijke bedrijfsleven spelen andere criteria een rol dan in de journalistiek (Picard, 2000). Zoals Picard het omschrijft: “In the quality processes, a definition of quality based on measurable attributes is established and then performance in meeting those criteria is tracked” (Picard 2000, p. 98). Wanneer het draait om kwaliteit in de journalistiek, gaat het er heel anders aan toe, schrijft de onderzoeker. “But assessing journalistic quality is not the same as measuring tolerance in engine manufacturing consistency of those strength in pharmaceuticals, or colour registration in printing” (Picard 2000, p. 98). Het is volgens hem onmogelijk om indicatoren als volledigheid, breedte, waarachtigheid, betrouwbaarheid of context te meten, omdat er naar zijn mening niemand is die over de volledige kennis beschikt om dat soort evaluaties te maken (Picard, 2000). Een nieuwsbericht beoordelen aan de hand van dergelijke kenmerken om vervolgens iets te kunnen zeggen over de kwaliteit ervan lijkt dus een behoorlijk lastige opgave. Maar kunnen er dan helemaal geen uitspraken worden gedaan over journalistieke kwaliteit? Als het aan de Amerikaanse onderzoeker ligt, kan dat wel degelijk:

Journalism is not in itself a product or service. We do well, in my opinion, to consider it the mental activity of journalists that produces value in the forms of news, features, commentary, photos and entertainment. It is also the mental activity that creates additional value by editing, drawing parallels between stories, creating layout and employing design to enhance the communications. (Picard 2000, p 100)

In het bovenstaande citaat maakt Picard duidelijk wat hij als het journalistieke proces beschouwt. Vervolgens legt hij uit hoe hij denkt dat journalistieke kwaliteit toch gemeten kan worden. Het is volgens hem niet mogelijk om die ‘mental activity’ te meten, maar het zou wel mogelijk moeten zijn om de activiteiten te meten die die mentale activiteiten mogelijk maken en van invloed zijn op de kwaliteit ervan (Picard, 2000). Voor het meten van journalistieke kwaliteit kijkt Picard dus naar het proces en niet naar het eindresultaat, oftewel het journalistieke product. Hij beschouwt journalistieke kwaliteit als een functie van journalistieke activiteit. (Picard, 2000). Daarmee wil hij zeggen dat die journalistieke activiteiten wél gemeten kunnen worden en dus kunnen worden gebruikt als surrogaten voor het meten van journalistieke kwaliteit (Picard, 2000). Met journalistieke activiteiten doelt hij op activiteiten die hij in eerder werk (Picard, 1998) heeft beschreven. Daarbij gaat het onder

andere om het (telefonisch) verzamelen van informatie en het houden van interviews. “That work, designed to help improve and manage productivity of journalists, creates the foundation for surrogate measures of journalistic quality through journalistic activity” (Picard 2000, p. 101). Het grote nadeel van het op deze manier meten van journalistieke kwaliteit noemt Picard het feit dat er toegang tot nieuwsredacties voor nodig is. In dit onderzoek wordt er mede daarom niet gekeken naar het proces, maar naar het product, de nieuwsberichten.

2.4 Product

Lacy en Rosenstiel zijn net als Picard ervan overtuigd dat er manieren zijn om journalistieke kwaliteit te meten. In hun onderzoeksrapport (2015) bespreken ze uitgebreid het concept kwaliteit. De twee merken op dat er nog altijd veel discussie heerst over het meten van journalistieke kwaliteit. Volgens deze onderzoekers komt dat voor een deel omdat er verschillende definities zijn van het begrip ‘kwaliteit’. Ze noemen Leo Bogart, een andere Amerikaanse onderzoeker, die in 2004 een essay schreef waarin hij zich ook afvraagt hoe kwaliteit in de journalistiek kan worden gemeten. De twee onderzoekers zeggen daarover het volgende: “The difficulty of answering that question stems from the complexity of defining journalism quality including the many ways it can be operationalized into measures and the multivariate process involved in transforming newsrooms investment into quality” (Lacy & Rosenstiel 2015, p. 6).

Volgens Lacy en Rosenstiel is journalistiek een essentieel element voor een democratie en heeft het invloed op burgers. Ze beweren namelijk dat een toenemende mate van kwaliteitsjournalistiek leidt tot betere beslissingen van burgers en een meer verantwoordelijke overheid (Lacy & Rosenstiel, 2015). Wat dat betreft is het dus inderdaad van groot belang dat er zoiets is als journalistieke kwaliteit. Het meten van die kwaliteit is volgens Lacy en Rosenstiel belangrijk om de volgende reden: “In efforts to develop policy, journalism practices and education that would lead to higher levels of quality journalism can only be tested with reliable and valid measures of what constitutes quality” (Lacy & Rosenstiel 2015, p. 9). Maar voor het meten van die kwaliteit moet wel duidelijk zijn wát er gemeten moet worden. Zoals al eerder beschreven in paragraaf 2.2., stellen ook Lacy en Rosenstiel dat kwaliteit in de journalistiek altijd vanuit verschillende perspectieven wordt bekeken. In 1993 identificeerden Lacy en Simon lezers, journalisten en critici als drie legitieme groepspectieven (Lacy & Rosenstiel, 2015). De meningen over waaraan kwaliteitsjournalistiek moet voldoen zullen natuurlijk altijd wel iets verschillen, omdat iedereen vanuit een ander perspectief het product beoordeelt. Naar welke indicatoren moet

dan gekeken worden? De onderzoekers zeggen daarover het volgende: “The overall quality journalism standards that would be most useful are those that have high levels of inter-subjective agreement within perspectives, across-perspectives and across markets and cultures” (Lacy & Rosenstiel 2015, p. 8).

Verderop in het onderzoeksrapport bespreken Lacy en Rosenstiel onderzoeken die gaan over het methodes voor het meten van kwaliteit en het meten van die kwaliteit in de journalistiek. Deze manieren voor het meten van kwaliteit hebben betrekking op journalistiek als product, en niet op het proces. Bij het product gaat het om de nieuwsberichten die journalisten schrijven. Zo wordt er aandacht besteed aan een door Bogart (1989) gemaakte rangordening op basis van een enquête van 23 indicatoren voor kwaliteit van kranten en worden de vijf indicatoren zoals beschreven door Meyer en Kim (1989) besproken. In de volgende paragraaf wordt dieper ingegaan op onderzoeken, waarin kwaliteitscriteria centraal staan.

2.5 Kwaliteitscriteria in de journalistiek

In 2003 publiceerden Philip Meyer en Koang-Hyub Kim het artikel ‘Quantifying Newspaper Quality: “I Know It When I See It”’. Hun onderzoek borduurt voort op het in 1989 verschenen boek van Leo Bogart. Maar de vele indicatoren die staan beschreven in het onderzoek van Bogart proberen zij terug te brengen naar een hanteerbaar aantal (Meyer & Kim, 2003). Meyer en Kim stellen daarom: “What we needed are more objective measurements of newspaper quality that can lead to consistent replication over time regardless of situations and judges.” (Meyer & Kim 2003, p. 4)

Voor het samenstellen van een lijst met indicatoren hebben de twee onderzoekers in navolging van Bogart (1989) een enquête afgenomen bij redacteuren van kranten en mensen die direct betrokken zijn bij het bepalen van de inhoud van kranten (Meyer & Kim, 2003). Deelnemers werden gevraagd om vijftien kwaliteitsindicatoren te rangschikken in volgorde van belangrijkheid. Meyer en Kim hebben vervolgens de vijftien kwaliteitsindicatoren ondergebracht in vijf verschillende dimensies, te weten ‘Ease of use’, ‘Localism’, ‘Editorial vigor’, ‘News quantity’ en ‘Interpretation’. Wat houden de kwaliteitscriteria in? Bij ‘Ease of use’ gaat het om indicatoren als ‘number of comic strips’ en ‘number of “briefs” columns’. Willen de onderzoekers daarmee zeggen dat het aantal stripverhalen in een krant bijdraagt aan de gebruikersvriendelijkheid? Dat klinkt niet heel aannemelijk. Wat Meyer en Kim precies verstaan onder de dimensie ‘Editorial vigor’, wordt ook niet helemaal helder. Hoewel

de onderzoekers het volgende concluderen: “These results are consisted with the Leo Bogart study and indicating that editors have very stable opinions regarding newspaper quality in spite of pressures form the business side” (Meyer & Kim 2003, p. 7), wordt het lastig om met deze kwaliteitscriteria nieuwsberichten van drie lokale journalistieke platforms in Utrecht te analyseren.

Shapiro et al. (2006) komen daarentegen met kwaliteitscriteria die wel gebruikt zouden kunnen worden in dit onderzoek. In ‘What Makes Journalism “Excellent”? Criteria Identified by Judges in Two Leading Awards Programs’ hebben Shapiro et al. (2006) gekeken naar wat volgens juryleden van twee grote Canadese prijzen programma’s criteria zijn voor ‘excellente’ journalistiek. In de literatuur is volgens de onderzoekers nog niet een universele set met standaarden voor wat ‘excellente’ journalistiek inhoudt opgedoken (Shapiro et al., 2006). “It is possible to see excellence as, essentially, quality in abundance. That is, “excellence” would refer, in effect, to high scores for “quality”” (Shapiro et al. 2006, p. 427). Volgens de schrijvers van het artikel geven de nationale prijzen programma’s voor journalistiek het meest heldere beeld van wat excellente journalistiek inhoudt (Shapiro et al., 2006). Toch kwamen ze bij het onderzoeken van die programma’s tot een verrassende ontdekking: “Many programs simply don’t have judging guidelines, while those of others consist mostly of lists of terms, without explanation or illustration” (Shapiro et al. 2006, p. 429). Voor het toekennen van die prijzen wordt in sommige gevallen wel criteria opgesteld, zo merken de onderzoekers op. In de onderzoeken die in het artikel aan bod komen staan verschillende criteria. Shapiro et al. (2006) hebben op basis daarvan een lijst gemaakt waarin verschillende typen criteria worden onderscheiden. Voor het compleet maken van de lijst met criteria hebben de onderzoekers eerst interviews afgenomen bij juryleden van twee grote prijsuitreikingen voor journalistieke kwaliteit. Ze komen uiteindelijk tot het volgende:

This allowed us to come up with eight general headings: quality of *writing* (including storytelling technique), research depth and rigour of *reporting*, evidence of *integrity* (fairness, balance or independence), the social *relevance* (public benefit or impact) of the story, the *originality* of the subject matter, the quality of *analysis*, the attention to *context*, and the story’s *clarity*. (Shapiro et al. 2006, p. 439)

De kwaliteitscriteria van Shapiro et al. (2006) liggen meer voor de hand om te gebruiken in een onderzoek naar de kwaliteit van nieuwsberichten dan die van Meyer en Kim (2003). Zo kan er bijvoorbeeld goed gekeken worden in hoeverre de nieuwsberichten origineel zijn. Is er sprake van eigen nieuwsgaring? Welke bronnen worden er vermeld? En hoe zit het eigenlijk

met de tekstkwaliteit? In hoeverre zijn de nieuwsberichten correct geschreven? Op onder andere deze criteria kunnen de drie media met elkaar vergeleken worden.

Ook onderzoekers Gladney et al. (2007) hebben zich gewaagd aan het formuleren van dergelijke criteria in het artikel 'Online Editors Rate Web News Quality Criteria'. Anders in dit onderzoek is dat ze zich richten op online journalistiek. De onderzoekers hebben een lijst met 38 criteria samengesteld op basis van zeven door hen relevant genoemde 'online journalism awards' (Gladney et al., 2007). De 38 criteria voor het beoordelen van de kwaliteit van online journalistiek hebben de onderzoekers onderverdeeld in zes brede categorieën, te weten: 'Content', 'Navigation', 'Look and feel', 'Functionality', 'Community relevance' en 'Interactivity'. Onder deze categorieën vallen criteria waarvan een deel ook al in het onderzoek van Shapiro et al. (2006) naar voren kwam. Zo horen bij 'Content' de criteria 'exclusivity', 'good writing', 'depth' en 'breadth'.

2.6 Vier criteria

In onderzoeken van onder andere Shapiro et al. (2006) en Gladney et al. (2007) worden ontzettend veel kwaliteitscriteria genoemd. Maar omdat er in de literatuur nog niet zoiets bestaat als één overzichtelijk systeem voor het meten van journalistieke kwaliteit, moeten er voor dit onderzoek keuzes worden gemaakt wat betreft de criteria. Uiteraard zullen de nieuwsplatforms bestudeerd worden op criteria die hierboven zijn besproken in de literatuur. Zo zal er ook in dit onderzoek worden gekeken naar het criterium tekstkwaliteit. Daarbij wordt gekeken in hoeverre de nieuwsberichten correct zijn geschreven. Maar het is wellicht wat oppervlakkig om bij dit criterium alleen te kijken naar correctheid. Er zal daarom ook worden gekeken naar complexiteit. Verschillen de nieuwsberichten van elkaar gelet op kenmerken als woordfrequentie en zinscomplexiteit?

Shapiro et al. (2006) omschreven 'originality' ook als algemeen kenmerk voor journalistieke kwaliteit. Volgens de onderzoekers gaat het daarbij om het onderwerp. In dit onderzoek zal daarom worden gekeken naar het brongebruik van de drie media. Hoe vaak is er sprake van eigen nieuwsgaring – een indicator voor de originaliteit van het onderwerp van een nieuwsbericht – en welke bronnen worden er vermeld?

Gladney et al. (2007) schaarde 'depth' en 'breadth' onder de categorie 'Content'. De diversiteit van de thema's waarover de drie media berichten, sluit aan bij 'breadth'. Om die reden is het derde criterium dat in dit onderzoek centraal staat thematische breedte. Alle nieuwsberichten toegeschreven aan een categorie. Zo ontstaat er een overzicht van het soort

onderwerpen waarover de lokale nieuwsplatforms berichten. Zijn er grote verschillen in het aanbod of wordt er veelal over dezelfde onderwerpen geschreven?

Om wat meer naar de inhoud van de nieuwsberichten te kijken, is het interessant om in te gaan de wijze waarop de nieuwsberichten worden geduid, oftewel 'depth', het kenmerk dat ook wordt genoemd door Gladney et al. (2007). Shapiro et al. (2006) spreken van 'attention to context', wat ook heel goed aansluit bij het criterium duiding. Er zal worden gekeken in hoeverre de nieuwsberichten in een historische context worden geplaatst, of de gebeurtenissen in verband worden gebracht met hetzelfde verschijnsel of andere verschijnselen elders en of er standpunten van betrokkenen worden vermeld.

Dit onderzoek richt zich op vier criteria, te weten: tekstkwaliteit, brongebruik, thematische breedte en duiding. De criteria worden gebruikt om erachter te komen wat de (kwaliteits-)verschillen zijn tussen de drie lokale nieuwsplatforms.

3. Methode

3.1 Corpus

Het corpus bestond uit totaal 243 nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC. De nieuwsberichten zijn allemaal online gepubliceerd in de week van maandag 15 tot en met zondag 21 januari 2018. Om de drie lokale nieuwsplatforms goed met elkaar te vergelijken, zijn alleen de nieuwsberichten die betrekking hebben op nieuws uit de gemeente Utrecht geselecteerd. Voor zowel het AD Utrechts Nieuwsblad als RTV Utrecht betekende dit dat de nieuwsberichten uit de andere omliggende gemeenten zijn weggelaten. Voor de nieuwsberichten van DUIC was geen selectie nodig, omdat dit medium enkel nieuwsberichten publiceert over gebeurtenissen uit de gemeente Utrecht.

Van de in totaal 243 geselecteerde nieuwsberichten waren er 92 van het AD Utrechts Nieuwsblad, 83 van RTV Utrecht en 68 van DUIC. In de week van 15 tot en met 21 januari 2018 zijn alle hyperlinks van de nieuwsberichten verzameld en per medium in een bestand opgeslagen. Om ervoor te zorgen dat de nieuwsberichten altijd nog kunnen worden geraadpleegd, zijn ze tevens alle 243 in hun geheel opgeslagen in drie aparte Word-bestanden. Op deze manier is het corpus veiliggesteld. Het gehele corpus is terug te vinden in bijlage I.

Bij het selecteren van de nieuwsberichten viel direct een aantal punten op. Zo is het terugvinden van nieuwsberichten op de ene website een stuk makkelijker dan op de andere. Op de website van DUIC staan alle berichten in chronologische volgorde met boven iedere kop de datum en het tijdstip van publicatie. Bij AD Utrechts Nieuwsblad daarentegen ‘verspringen’ de berichten op de website regelmatig, wat het lastig maakte om de nieuwsberichten te selecteren zonder een bericht per ongeluk over het hoofd te zien. Omdat alle nieuwsberichten handmatig zijn geselecteerd, zou het natuurlijk kunnen zijn dat er per ongeluk één of enkele nieuwsberichten over het hoofd zijn gezien. Bij RTV Utrecht zijn de nieuwsberichten net als bij DUIC op chronologische volgorde geplaatst, alleen het selectieproces werd bemoeilijkt doordat de pagina er lang over doet om weer te laden en er telkens opnieuw omhoog gescrold moet worden om bij nieuwsberichten van de juiste dag te komen.

3.2 Analysemethode

De nieuwsberichten van de drie nieuwsplatforms zijn aan de hand van vier criteria geanalyseerd, te weten: tekstkwaliteit, brongebruik, thematische breedte en duiding. Het

analysemodel is terug te vinden in bijlage II. Bijlage III bestaat uit het corpus met de markerings van de analyse. De markerings zijn de verschillende kleuren waarmee de voorkomende criteria zijn aangeduid in de nieuwsberichten. Een overzicht van welke kleur bij welk criterium hoort is te vinden bovenaan bijlage III. Overigens zijn alle markerings ook terug te vinden in de bijbehorende tabbladen van het analysemodel. De vier criteria waarop de nieuwsberichten zijn onderzocht, hebben ieder weer hun eigen deelcriteria. Hieronder vindt een beschrijving van de analysemethode per criterium plaats.

3.2.1 Tekstkwiteit

Bij tekstkwiteit zijn de nieuwsberichten geanalyseerd op basis van correctheid en complexiteit. Bij correctheid is gekeken in hoeverre de nieuwsberichten correct zijn geschreven. Indien een nieuwsbericht geen fouten bevat, is dat in het analysemodel aangegeven met 'correct'. Was er sprake van een spelfout, dan is dit aangegeven met de letter 'S'. Een grammaticale fout is aangeduid met de letter 'G' en een overige fout met de letter 'O'. Een overige fout houdt in dat er een typefout, een foutieve interpunctie, twee keer hetzelfde woord achter elkaar of een inconsequentie in het nieuwsbericht staat. Bij verschillende soorten fouten zijn alle bijbehorende letters aangegeven (bijvoorbeeld: S + G). In het geval een nieuwsbericht niet correct is en dus de letter S, G, O of een combinatie van die drie bevat, staat het betreffende woord of zinsdeel aangegeven in het tabblad 'Correctheid'. Wanneer er wordt geklikt op de letters S, G of O in het 'Algemeen overzicht', verspringt het bestand automatisch naar het juiste nieuwsbericht in het tabblad 'Correctheid' en kan zo in een oogopslag worden gezien om welk woord of zinsdeel het gaat.

Onder het deelcriterium complexiteit vallen de vier indicatoren woordfrequentie, zinscomplexiteit, samenhang en dichtheid persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden. Het analyseren van deze indicatoren is niet handmatig gebeurd, maar daarvoor is gebruikgemaakt van T-scan. T-scan is een softwaretool voor de analyse van Nederlandse teksten. De letters SCAN kunnen ook wel worden gelezen als een afkorting voor Software voor Complexiteits-Analyse van het Nederlands. Het programma is vooral bedoeld om kenmerken in kaart te brengen die de complexiteit van een tekst beïnvloeden (Pander Maat et al., 2017). Bij woordfrequentie gaat het erom hoe vaak een woord voorkomt. Het is een indirecte manier om te onderzoeken of de lezer bekend is met het woord. Volgens Pander Maat en Dekker (2016) is het in principe interessanter om te kijken naar woordfrequenties dan naar woordlengtes, omdat woordfrequenties opgevat kunnen worden als schatting dat de lezer een woord goed kent. In dit onderzoek is gekeken naar de gecorrigeerde woordfrequentie zonder namen.

Gecorrigeerd wil zeggen dat voor samenstellingen de frequentie van het basiswoord is genomen in plaats van die van het hele woord. Uit het onderzoek van Pander Maat en Dekker (2016) blijkt dat de hoogst gemiddelde woordfrequentie voorkomt bij roddelberichten en de laagst gemiddelde woordfrequentie bij onderzoeksartikelen.

Zoals het woord zinscomplexiteit in feite al zegt, gaat het er daarbij om hoe complex de zinnen in de nieuwsberichten zijn. Specifiek is er daarom met T-scan gekeken naar het totaal aantal bijvoeglijke bepalingen per deelzin. Volgens Pander Maat et al. (2017) zegt het aantal bepalingen iets over de informatiedichtheid. Indien er veel bepalingen in een zin staan, is de informatiedichtheid hoger dan wanneer er minder bepalingen in een zin staan (Pander Maat et al. 2017). Daaruit kan worden opgemaakt dat de complexiteit van een nieuwsbericht toeneemt als er meer bepalingen in staan.

Tevens is er gekeken naar samenhang. Daarvoor heeft T-scan de dichtheid van lemma's die voorkomen in de voorgaande X woorden berekend. Hoe meer dezelfde lemma's er staan in een nieuwsbericht, des te meer sprake is er van samenhang. Hoe hoger de score bij samenhang, hoe in principe dus begrijpelijker een nieuwsbericht is. Tot slot is het aantal verwijzingen naar personen onderzocht door middel van de dichtheid van alle persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden. Pander Maat en Dekker (2016) schrijven dat sinds Flesch (1948) is aangenomen dat teksten over personen makkelijker te lezen zijn dan andere teksten. Wat betreft de nieuwsberichten zou het dus zo moeten zijn dat hoe hoger de score bij de dichtheid van persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden, hoe makkelijker het bericht is te lezen.

Voordat de nieuwsberichten konden worden ingevoerd in T-scan, moesten deze daarvoor eerst geschikt worden gemaakt. De instructies zoals beschreven door Pander Maat et al. (2017) in de handleiding van T-scan zijn daarbij gevolgd. Ten eerste zijn van alle 243 nieuwsberichten de titels en tussenkopjes weggehaald. Wanneer dit niet zou worden gedaan, kan dat problemen opleveren bij het splitsen van zinnen. Indien er een punt achter zou worden gezet, komen er allerlei korte zinnen bij, wat een vertekend beeld van zinslengte oplevert (Pander Maat et al., 2017). Ten tweede zijn alle hyperlinks weggehaald en zijn de zogeheten 'kromme' aanhalingstekens vervangen voor rechte aanhalingstekens. Tevens zijn de aanhalingstekens aan het eind van de zin vóór de punt gezet. Vervolgens zijn haakjes en gedachtestreepjes weggehaald indien er een goed lopende zin over bleef. Volgens Pander Maat et al (2017) kan de ontleding van zinnen die haakjes of gedachtestreepjes bevatten namelijk problematisch zijn. Ook is gekeken of de nieuwsberichten op onverwachte momenten punten bevat, zoals in afkortingen of de naam van een verdachte. In sommige

gevallen kan dat leiden tot problemen (Pander Maat et al., 2017). Belangrijk om hierbij te vermelden is dat dit niet is gedaan bij tijdsaanduidingen, zoals 07.00 uur. Bij zowel het AD Utrechts Nieuwsblad en RTV Utrecht is het eerste woord van de lead vaak een plaatsnaam of andere aanduiding, meestal gevolgd door een koppelteken. Om eventuele problemen in T-scan te voorkomen, zijn die ook weggehaald. In bijlage IV zijn alle geschikt gemaakte teksten voor T-scan te vinden.

Tot slot zijn alle teksten één voor één ingevoerd in Kladblok, waarbij de alinea's door middel van witregels zijn aangegeven. Iedere tekst kreeg een eigen bestandsnaam, waarbij het nummer van het nieuwsbericht zoals terug te vinden in het originele corpus is aangehouden (bijvoorbeeld: bericht001). De teksten zijn vervolgens opgeslagen als txt-bestand met encoding UTF-8 en gekopieerd naar een zip-map. In totaal zijn er drie zip-mappen gemaakt, van ieder nieuwsmedium één. In T-scan zijn de drie zip-bestanden één voor één geüpload. De verwerkingstijd nam voor ieder zip-bestand enkele uren in beslag. Nadat T-scan klaar was met het verwerken van de teksten, konden de resultaten per bericht worden gelezen. Van elk nieuwsmedium zijn alle resultaten per bericht gekopieerd en geplakt in Excel. Vervolgens zijn de resultaten van de kolommen die betrekking hebben op de vier deelcriteria gekopieerd en geplakt in het analysemodel. Voor woordfrequentie waren dit de gegevens van de kolom wrd_freq_log_zn_corr. In het geval van zinscomplexiteit was dit de kolom bijv_bep_dz. Voor samenhang is gekeken naar de kolom lem_over_buf_d en voor dichtheid persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden is gekeken naar de resultaten van kolom pers_vnw_d. Omdat in T-scan een punt in plaats van een komma in de getallen staat, zijn deze nog omgezet naar de Europese notatie met komma. In tegenstelling tot de rest van de analyse is dit onderdeel puur kwantitatief.

3.2.2 Brongebruik

Het tweede criterium waarop de nieuwsberichten zijn geanalyseerd, is brongebruik. Van alle 243 nieuwsberichten is bepaald van welke vorm van brongebruik er sprake was. De volgende vijf deelcriteria zijn vooraf opgesteld: bron onbekend, bron vermeld, nieuwsmedium vermeld, eigen nieuwsgaring impliciet vermeld en eigen nieuwsgaring expliciet vermeld. In veel gevallen maken redacties nieuwsberichten naar aanleiding van een persbericht. In die gevallen wordt er geen bron vermeld, omdat dit niet verplicht is. Ook citaten mogen worden overgenomen uit nieuwsberichten. Wanneer uit een nieuwsbericht niet kon worden opgemaakt wat de precieze bron is, is dit in het analysemodel aangeduid als 'bron onbekend'. Dit wil niet zeggen dat de bron bij het nieuwsplatform ook onbekend was, integendeel zelfs.

Nieuwsberichten waarin een of meerdere bronnen worden genoemd en het niet een nieuwsmedium betreft, zijn in het analysemodel aangemerkt als ‘bron vermeld’. Het kan namelijk zo zijn dat er duidelijk bij staat dat een politicus iets heeft gezegd of dat een organisatie dat heeft bevestigd op haar website. Wanneer er expliciet wordt verwezen naar een (ander) nieuwsmedium als bron, is dit aangegeven met ‘nieuwsmedium vermeld’. In het tabblad ‘Brongebruik’ van het analysemodel staat om welk nieuwsmedium het in dat geval gaat.

Uit sommige nieuwsberichten blijkt vrij makkelijk dat het gaat om nieuws dat het medium zelf heeft ‘gecreëerd’. Indien in het nieuwsbericht staat dat het onderzoek van het eigen medium betreft, wordt dit in het analysemodel aangegeven met een ‘eigen nieuwsgaring expliciet vermeld’. Het kan ook zo zijn dat er wel degelijk sprake is van eigen nieuwsgaring, maar dat dit niet expliciet wordt vermeld. Er zijn een aantal narratieve kenmerken waaruit dit kan blijken. Vrijwel altijd wordt in dit soort nieuwsberichten de sfeer, het gedrag van personen en de omgeving beschreven. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een of meerdere journalisten van het nieuwsplatform aanwezig waren bij de desbetreffende gebeurtenis. Om die reden wordt dat in het analysemodel weergegeven als ‘eigen nieuwsgaring impliciet vermeld’.

3.2.3 Thematische breedte

Thematische breedte is het derde criterium waarop de nieuwsberichten zijn geanalyseerd. Van ieder nieuwsbericht is bepaald onder wat voor categorie het valt. In totaal zijn er zeventien categorieën (rubrieken), te weten: politiek, cultuur, column, sport, criminaliteit, verkeer, wonen, geschiedenis, horeca, onderwijs, dieren, gezondheid, retail, natuur, reizen, weer en overig. In het analysemodel staan deze vermeld onder ‘topic grof’. De nieuwsberichten zijn vervolgens ingedeeld in meer specifieke onderwerpen, onder ‘topic fijn’. Op deze manier kan in het analysemodel worden afgelezen over welke onderwerpen de nieuwsberichten gaan. ‘Autobrand’ zegt namelijk weer net iets meer dan alleen maar ‘Criminaliteit’. Het is soms lastig te bepalen onder welke categorie een nieuwsbericht valt. De berichtgeving over de Uithoflijn zou geschaard kunnen worden onder ‘Verkeer’, maar aangezien met name de politieke discussie omtrent dit onderwerp centraal stond in de berichtgeving, is gekozen voor ‘Politiek’.

3.2.4 Duiding

Het vierde en tevens laatste criterium is duiding. Dit deel van de analyse dient ertoe meer inzicht te geven in de diepgang van de nieuwsberichten. Zo wordt onder andere duidelijk of de nieuwsberichten in historisch perspectief zijn geplaatst, dat wil zeggen: is vermeld wat vooraf ging? In de berichtgeving over een autobrand in de wijk Kanaleneiland kan een medium ervoor kiezen om alleen dat nieuwsfeit naar buiten te brengen, maar het kan er ook voor kiezen om kort iets te zeggen over andere autobranden in de stad van een week of zelfs een jaar eerder. Zinnen die worden gezien als het in historisch perspectief plaatsen van een gebeurtenis, zijn gemarkeerd en terug te vinden in het tabblad 'Historische duiding' van het analysemodel. Naast 'historische duiding' is gekeken naar 'toelichting van het verschijnsel'. Bij dit deelcriterium wordt gekeken of de gebeurtenis waarover is bericht in verband wordt gebracht met andere verschijnselen of met dezelfde verschijnselen elders. De zinnen die behoren tot dit deelcriterium zijn terug te vinden in het tabblad 'Toelichting van het verschijnsel' van het analysemodel. Tot slot is duiding ook opgevat als 'argumentatie'. Het gaat hierbij om zinnen waarin een of meerdere standpunten van een persoon, organisatie of politieke partij worden vermeld. Deze vorm van duiding is breed opgevat en kan ook aanwezig zijn indien er geen argumenten worden gegeven voor een standpunt. De desbetreffende zinnen die zijn aangemerkt als argumentatie staan in het tabblad 'Argumentatie' van het analysemodel. Voor de drie verschillende vormen van duiding geldt dat 'Ja' is genoteerd indien de vorm van duiding aanwezig was in een nieuwsbericht en 'nee' is genoteerd als de vorm van duiding niet voorkwam.

4. Analyse en resultaten

4.1 Algemene beschrijving analyse

In dit onderzoek staan de vier criteria tekstkwaliteit, brongebruik, thematische breedte en duiding centraal. Alle resultaten van de 243 nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC zijn handmatig verwerkt in het analysemodel, dat is terug te vinden in bijlage II. In de meest linker kolom van het analysemodel staan de nummers van de nieuwsberichten vermeld (bericht001, bericht002, enzovoort). In de kolom daarnaast staan de titels van de nieuwsberichten. Weer een kolom daarnaast is het medium vermeld: AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht of DUIC. Het aantal woorden per nieuwsbericht staat in de kolom rechts daarvan.

De resultaten zijn ingevoerd in SPSS. Er is een analyse uitgevoerd op de drie nieuwsplatforms om te kijken wat de verschillen zijn en of die significant zijn. De drie media zijn daarvoor op alfabetische volgorde genummerd. Het AD Utrechts Nieuwsblad is 1, DUIC is 2 en RTV Utrecht is 3. Ook de overige waarden in het analysemodel die niet het kenmerk getal hebben, zijn voor SPSS opnieuw gecodeerd. De resultaten van correctheid zijn gecodeerd in twee waarden (0 en 1). Er wordt dus geen onderscheid gemaakt in het soort fout. Hierbij is de waarde 1 correct. Waarde 0 betekent dat het nieuwsbericht een fout bevat. Dat kan dus een spelfout, een grammaticale fout of een overige fout zijn. De uitkomsten van T-scan staan al als getal genoteerd in het analysemodel en hoeven daarom niet apart gecodeerd te worden voor SPSS. Alleen waarden 0,000 zijn gecodeerd als 999,00. Dit is een gebruikelijke manier om een ontbrekende waarde te noteren in SPSS. Deze waarden telt het programma dan niet mee in de berekeningen.

De resultaten van het brongebruik zijn gecodeerd in vier waarden. Bron onbekend (9), bron vermeld en nieuwsmedium vermeld (1), eigen nieuwsgaring impliciet vermeld (2) en eigen nieuwsgaring expliciet vermeld (3). De zeventien categorieën die vallen onder topic grof hebben ieder een nummer gekregen. Daarbij is cultuur 1, column 2, criminaliteit 3, sport 4, politiek 5, dieren 6, wonen 7, verkeer 8, geschiedenis 9, horeca 10, onderwijs 11, reizen 12, natuur 13, overig 14, weer 15, gezondheid 16 en retail 17. SPSS ‘begrijpt’ de genoteerde ‘ja’s’ en ‘nee’s’ bij de drie deelcriteria van duiding en die hoefden daarom dus niet op een andere wijze gecodeerd te worden.

Van ieder nieuwsbericht is het aantal woorden genoteerd in het analysemodel. Hoewel het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht niet behoort tot één van de vier criteria, is het een interessant gegeven om bij stil te staan.

	Aantal nieuwsberichten	Gem.	SD	Minimum	Maximum
AD	92	325.55	204.801	59	1161
DUIC	68	199.94	134.936	58	767
RTVU	83	203.63	127.904	65	616
Totaal	243	248.76	173.109	58	1161

Tabel 1. Het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht.

Tabel 1 laat zien dat het aantal woorden per nieuwsbericht behoorlijk uiteenlopend is. Zo bevat het kortste nieuwsbericht 58 woorden en het langste nieuwsbericht 1161 woorden. Het gemiddelde aantal woorden van alle 243 nieuwsberichten samen is 248,76. Het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht ligt het hoogst bij het AD Utrechts Nieuwsblad. Bij dit medium ligt het gemiddelde op 325,55 (SD.204.8). Om erachter te komen of de verschillen in het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht significant zijn, is een ANOVA uitgevoerd. De ANOVA liet zien dat er een significant verschil is in het gemiddelde aantal woorden per nieuwsbericht tussen de drie lokale nieuwsplatforms, $F(2, 16.438) = p 0.00$, $p < 0.05$. Na de ANOVA is een Bonferroni-toets losgelaten op de resultaten. Op die manier wordt duidelijk welke versies van elkaar verschillen. De Bonferroni-toets liet zien dat het verschil zit tussen medium 1 (AD) en medium 2 (DUIC) en tussen medium 1 en medium 3 (RTVU). Het gemiddelde aantal woorden ligt bij het AD Utrechts Nieuwsblad significant hoger ($p = 0.00$) dan bij DUIC en RTV Utrecht. De rest van het analysemodel bevat de resultaten van de vier criteria die onderzocht zijn. In de paragrafen hieronder zullen per criterium de resultaten worden besproken.

4.2.1 Tekstkwiteit

4.2.1 Correctheid

Bij het criterium tekstkwiteit is naar verschillende kenmerken gekeken. Ten eerste zijn de nieuwsberichten beoordeeld op correctheid. Bij 41 van de 243 nieuwsberichten is een fout

ontdekt. In 21 gevallen gaat het om een spelfout (S), in drie nieuwsberichten is er sprake van een grammaticale fout (G) en in zestien nieuwsberichten staat een overige fout (O). In één nieuwsbericht komt zowel een overige fout als een spelfout voor. Bij het invoeren van de waarden (0 en 1) in SPSS zijn de verschillen tussen de fouten verdwenen.

	Aantal nieuwsbericht en	Gemiddel de	SD	95% Betrouwbaarheidsinterval voor gemiddelde		Minimum	Maximum
				Ondergrens	Bovengrens		
1 AD	92	.80	.399	.72	.89	0	1
2 DUIC	68	.94	.237	.88	1.00	0	1
3 RTVU	82	.78	.416	.69	.87	0	1
Totaal	242	.83	.372	.79	.88	0	1

Tabel 2. Het gemiddelde aantal fouten in correctheid, waarbij 1 = correct en 0 = fout.

Tabel 2 laat het gemiddelde aantal fouten bij het criterium correctheid zien. De waarde 0 is fout en de waarde 1 is correct. Dus hoe dichterbij de 1, des te minder fouten staan er gemiddeld in de nieuwsberichten van het medium. De gemiddelde waarde van DUIC ligt het hoogst (0.94). Dat betekent dat er bij dit medium gemiddeld genomen de minste fouten in een nieuwsbericht staan. Het gemiddelde bij RTV Utrecht ligt het laagst (0.78). Bij dit medium staan dus gemiddeld genomen de meeste fouten in de nieuwsberichten.

Uit de ANOVA bleek dat er een significant verschil is tussen de drie nieuwsplatforms wanneer er gekeken wordt naar correctheid, $F(2, 4.058) = p 0.018, p < 0.05$. Om te zien waar dat verschil in zit, is na de ANOVA een Bonferroni post hoc test doorgevoerd. Volgens de Bonferroni Post Hoc test zit het verschil tussen medium 2 (DUIC) en 3 (RTVU). DUIC maakt minder fouten dan RTV Utrecht. Het verschil tussen deze twee media is significant ($p = 0.025$). Indien er meer tekst is, is de kans op fouten natuurlijk groter. Om die reden is nog eens dezelfde test gedaan, maar dan gecorrigeerd voor omvang. Ook in dat geval blijft er sprake van een significant verschil, $F(2, 3.758) = p 0.025, p < 0.05$.

De onderstaande fragmenten zijn voorbeelden van nieuwsberichten waarin fouten op het gebied van correctheid zijn gemaakt:

Daarnaast konden konden twitteraars onder de hashtag #stormpoolen een lift vragen of aanbieden. Ook daar werd dankbaar gebruik van gemaakt.

Op Utrecht Centraal strandde een grote menigte **reizigers** nadat NS het spoorverkeer had stilgelegd als gevolg van de storm. Inmiddels gaan de treinen weer mondjesmaat rijden. (RTV Utrecht, 18 januari 2018)

"We zijn hier in Utrecht vrij goed in preventie. We hebben situaties vaak getackeld nog voordat de mensen zelf zagen dat het fout kon gaan. Je moet toch iets eerder reageren en je let op andere **symptomen** en daar reageer je dan op." (RTV Utrecht, 20 januari 2018)

Met de loop werd volgens de website van het evenement **3.095 euro** opgehaald. Voor € 200,- kan een persoon het hele jaar deelnemen aan zo'n groep. (AD Utrechts Nieuwsblad, 15 januari 2018)

4.2.2 Complexiteit

Behalve het criterium tekstkwaliteit is aan de hand van T-scan ook onderzoek gedaan naar de complexiteit van de nieuwsberichten. Daarbij zijn vier indicatoren onderzocht, te weten: woordfrequentie, zinscomplexiteit, samenhang en dichtheid persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden.

		Aantal nieuwsbericht en	Gemiddelde	SD	95% Betrouwbaarheidsinterval gemiddelde		Minimum	Maximum
					Ondergrens	Bovengrens		
Freq	1 AD	92	4.75013	.203789	4.70793	4.79233	3.806	5.233
	2 DUIC	68	4.75169	.241475	4.69324	4.81014	3.910	5.526
	3 RTVU	83	4.80054	.205976	4.75557	4.84552	3.778	5.311
	Totaal	243	4.76779	.216091	4.74048	4.79509	3.778	5.526
Zin	1 AD	92	1.28007	.483551	1.17992	1.38021	.286	2.821
	2 DUIC	68	1.38988	.557222	1.25501	1.52476	.222	2.636
	3 RTVU	83	1.25552	.537453	1.13816	1.37287	.000	2.833
	Totaal	243	1.30241	.524270	1.23616	1.36866	.000	2.833
Arg	1 AD	92	68.52292	24.906074	63.36502	73.68083	10.526	123.116
	2 DUIC	68	50.60106	25.185340	44.50491	56.69721	.000	96.728
	3 RTVU	82	49.25082	29.033001	42.87157	55.63007	.000	99.415
	Totaal	242	56.95681	27.866480	53.42816	60.48546	.000	123.116
Pers	1 AD	87	35.0257	21.38281	30.4684	39.5830	4.29	98.68
	2 DUIC	66	33.8562	25.31386	27.6332	40.0791	.00	99.01
	3 RTVU	67	39.7240	22.26974	34.2919	45.1560	.00	97.40
	Totaal	220	36.1057	22.91711	33.0605	39.1508	.00	99.01

Tabel 3. De gemiddeldes van de indicatoren woordfrequentie, zinscomplexiteit, samenhang en persoonlijk en bezittelijke voornaamwoorden.

Tabel 3 laat zien dat de woorden in de nieuwsberichten een gemiddelde frequentie hebben van 4.76779. De laagste woordfrequentie van alle 243 nieuwsberichten is 3.778. De hoogste woordfrequentie is 5.526. Wat betreft zinscomplexiteit is het hoogste aantal bijvoeglijke bepalingen per deelzin 2,833. Het gemiddelde van alle nieuwsberichten ligt op 1.30241. Het laagste aantal bijvoeglijke bepalingen per deelzin is 0.000. Bij samenhang ligt de hoogste dichtheid van het totaal aantal nieuwsberichten op 123.116. De gemiddelde dichtheid in lemma's ligt op 56.95681. De laagste dichtheid in lemma's is 0.000. De gemiddelde dichtheid van persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden is 36.1057. De laagste dichtheid bij deze indicator is 0.00 en de hoogste is 99.01. Wat opvalt, is dat de verschillen met name bij samenhang aanzienlijk zijn. De ANOVA wees uit dat er alleen bij argumentatielap een significant verschil is, $F(2, 14.238) = p 0.00$, $p < 0.05$.

Bij de overige drie indicatoren is er geen significant verschil gevonden. De Bonferroni Post Hoc test maakte duidelijk welke versies precies significant van elkaar verschillen. Volgens de Bonferroni-toets zit het verschil tussen medium 1 (AD) en medium 2 (DUIC) en 3 (RTVU). Bij het AD Utrechts Nieuwsblad is de samenhang in de nieuwsberichten gemiddeld wat groter. Het verschil is significant ($p = 0.00$). Dat het percentage samenhang bij het AD Utrechts Nieuwsblad hoger ligt dan bij de andere twee media, wordt verduidelijkt aan de hand van onderstaand voorbeeld. Bericht 013 heeft een score van 107,527 bij samenhang. Dat houdt in dat het bericht hoog scoort wat betreft samenhang. Het fragment bestaat uit enkele zinnen van bericht 013:

*Amateurfilms maakten soms verrassend professioneel ogende **films**, vervolgt Davies. „Zo zijn er in scène gezette huiskomedies met een **filmscriptje**. Een ander iemand **filmde** zijn **familie** iedere maand één **minuut**. Jaarlijks twaalf **minuten**, van 1939 tot 1972. Zo zie je een hele **familie**geschiedenis voorbijkomen.”*

*„Er zijn **films** die een uniek kijkje geven in het dagelijks leven van Utrechters en over de stad. Ook zie je veranderende stadsbeelden, de sloop van het stationsgebied, het leven in een commune of kraakpand.”*

*Plomp zegt verbaasd te zijn over de **film**technische vaardigheden van Utrechtse amateur**films**. „In de montage werd soms een titel toegevoegd, je ziet slow motion-beelden, beelden die in elkaar overvloeien of andere speciale effecten. Het is leuk om dat te laten zien.” (AD Utrechts Nieuwsblad, 15 januari 2018)*

De vetgedrukte woorden uit het fragment hieronder laten zien dat ook bericht 072 hoog scoort op samenhang:

'Huiskamer' Chez Jacqueline sluit na 40 jaar de deuren

*Bistro **Chez Jacqueline** aan de Korte Koestraat in Utrecht sluit over enkele maanden na bijna 40 jaar de **deuren**. Er komt een nieuwe eigenaar die 'de **huiskamer van Utrecht**' op de schop gooit.*

*Mede-eigenaar en chef-kok Frans van Wieren vertelde vanmiddag dat het **restaurant** is verkocht en dat ook de **naam 'Chez Jacqueline'** daarmee verdwijnt. Pastabar Spaghetteria, die ook al aan de Wittevrouwensingel zit, opent er een nieuwe vestiging.*

*Met de verkoop verdwijnt voorlopig ook de **naam Chez Jacqueline**. „Misschien heropenen we elders een andere **zaak** met dezelfde **naam**”, zegt de 58-jarige Van Wieren, die de **zaak** samen met zijn partner Carolien de Bruin runt. Haar moeder is vennoot in de **zaak**. Het **restaurant** gaat per 1 april dicht .*

***Chez Jacqueline** is een geliefd en bekend **restaurant** onder **Utrechters**. Ook musici, politici en **Utrechtse burgemeesters** zijn er een graag geziene gast. Het is het favoriete **restaurant** van **burgemeester Jan van Zanen**. Onder **Van Zanen** is het één tot twee keer per jaar de uitvalsbasis voor een ontmoeting tussen de vier fractievoorzitters van de coalitiepartijen met de wethouders en de **burgemeester** om gezellig bij te kletsen en eventuele onderlinge ergernissen uit te praten. (AD Utrechts Nieuwsblad, 19 januari 2018)*

De analyse is nogmaals uitgevoerd, ditmaal gecorrigeerd voor omvang. Ook met deze correctie blijft het significante verschil bestaan $F(2, 4.758) = p 0.009, p < 0.05$.

4.3 Brongebruik

Bij 38 nieuwsberichten is de bron onbekend, wat neerkomt op 15,6%. Dat wil zeggen, uit het nieuwsbericht wordt niet duidelijk wat de bron is. Naar alle waarschijnlijkheid is de bron in deze gevallen wel bekend bij de nieuwsredacties. De nieuwsberichten waarbij de bron onbekend is zijn niet meegenomen in de berekening van SPSS.

Bron vermeld en nieuwsmedium vermeld zijn voor SPSS allebei gecodeerd als 1. In totaal zijn er 161 nieuwsberichten waarbij een bron dan wel nieuwsmedium is vermeld. Het gaat om 78,5% van de 205 nieuwsberichten. Voor de lezer is in die gevallen helder waar de redactie het nieuws vandaan heeft. De bronnen zijn heel uiteenlopend. Van woordvoerder van de politie, de gemeente Utrecht, een politicus of bijvoorbeeld een eigenaar van een restaurant. Indien een ander nieuwsmedium vermeld is, wordt er bijvoorbeeld verwezen naar de

Volkscrant, NRC Handelsblad of De Telegraaf. Ook noemen zowel RTV Utrecht als DUIC het AD Utrechts Nieuwsblad in hun berichtgeving over de miljoenendeal in Kanaleneiland.

Bij 31 nieuwsberichten is er sprake van impliciete eigen nieuwsgaring. In totaal is dat 15,1% van de 205 nieuwsberichten. Narratieve kenmerken als de beschrijving van een omgeving, het gedrag van personen en de sfeer zijn bij dit deelcriterium doorslaggevend geweest. Bij het AD Utrechts Nieuwsblad is 25 keer impliciete eigen nieuwsgaring geconstateerd. RTV Utrecht heeft vier nieuwsberichten gepubliceerd naar aanleiding van impliciete eigen nieuwsgaring. Twee keer is bij DUIC de eigen nieuwsgaring impliciet vermeld. In 6,3% van de nieuwsberichten wordt de eigen nieuwsgaring expliciet vermeld. Het gaat om dertien nieuwsberichten van het gehele corpus. Vier keer is bij het AD Utrechts Nieuwsblad de eigen nieuwsgaring expliciet vermeld. Bij DUIC is dat drie keer het geval. RTV Utrecht lijkt het beste te scoren op eigen nieuwsgaring (zes keer). Door middel van een Chi Square Test is gekeken of de verschillen in brongebruik significant zijn. Dat is inderdaad het geval, $F(4, 29.727) = p 0.00, p < 0.05$.

*Gemeenten in de provincie Utrecht waren dit jaar tussen de 650 en 35.000 euro kwijt aan hun nieuwjaarsreceptie. Alles bij elkaar gerekend werd er zo'n 165.000 euro aan belastinggeld besteed. **Dat blijkt uit een inventarisatie van RTV Utrecht.*** (RTV Utrecht, 19 januari 2018)

***Het AD Utrechts Nieuwsblad onthulde** zaterdag dat de omstreden vastgoeddeal binnen een jaar een winst van 23 miljoen euro opleverde voor een joint venture.* (AD Utrechts Nieuwsblad, 21 januari 2018)

*Allemaal Utrechtse is een reeks interviews met onze in het buitenland geboren stadsgenoten. **We vragen** ze naar hun achtergrond en hun ideeën over Utrecht en tonen zo de diversiteit van onze stad. **We streven ernaar alle Utrechtse nationaliteiten te portretteren.*** (DUIC, 21 januari 2018)

De bovenstaande fragmenten komen uit de berichten 153, 092 en 243. Uit de zinnen blijkt dat het gaat om eigen nieuwsgaring die expliciet is vermeld.

4.4 Thematische breedte

Het criterium thematische breedte is opgedeeld in topic grof en topic fijn. In het analysemodel onder topic grof staat bij ieder nieuwsbericht tot welke categorie (rubriek) het behoort. In de kolom topic fijn staat over welke onderwerpen specifiek de nieuwsberichten

gaan. In de statistische analyse zijn alleen de resultaten van topic grof meegenomen. Zoals vermeld zijn de nieuwsberichten opgedeeld in zeventien verschillende categorieën, gecodeerd met de cijfers 1 tot en met 17. De resultaten in tabel 4 laten zien hoeveel procentueel gezien door de drie nieuwsplatforms over de verschillende categorieën is geschreven.

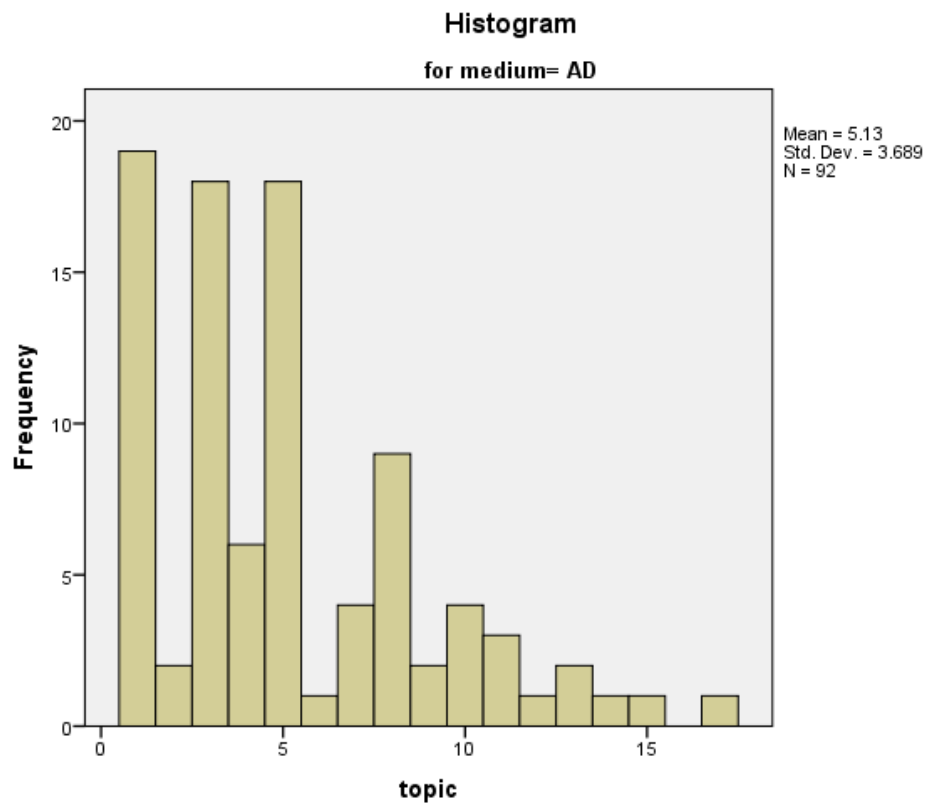
	1. AD	2. DUIC	3. RTVU
1. Cultuur	20,7%	27,9%	13,3%
2. Column	2,2%	1,5%	N.v.t.
3. Criminaliteit	19,6%	8,8%	15,7%
4. Sport	6,5%	7,3%	12,0%
5. Politiek	19,6%	19,1%	15,7%
6. Dieren	1,1%	1,5%	2,4%
7. Wonen	4,3%	N.v.t.	1,2%
8. Verkeer	9,8%	10,3%	14,5%
9. Geschiedenis	2,2%	N.v.t.	1,2%
10. Horeca	4,3%	4,4%	1,2%
11. Onderwijs	3,3%	1,5%	1,2%
12. Reizen	1,1%	N.v.t.	N.v.t.
13. Natuur	2,2%	N.v.t.	N.v.t.
14. Overig	1,1%	7,4%	4,8%
15. Weer	1,1%	7,3%	13,3%
16. Gezondheid	N.v.t.	N.v.t.	2,4%
17. Retail	1,1%	2,9%	1,2%

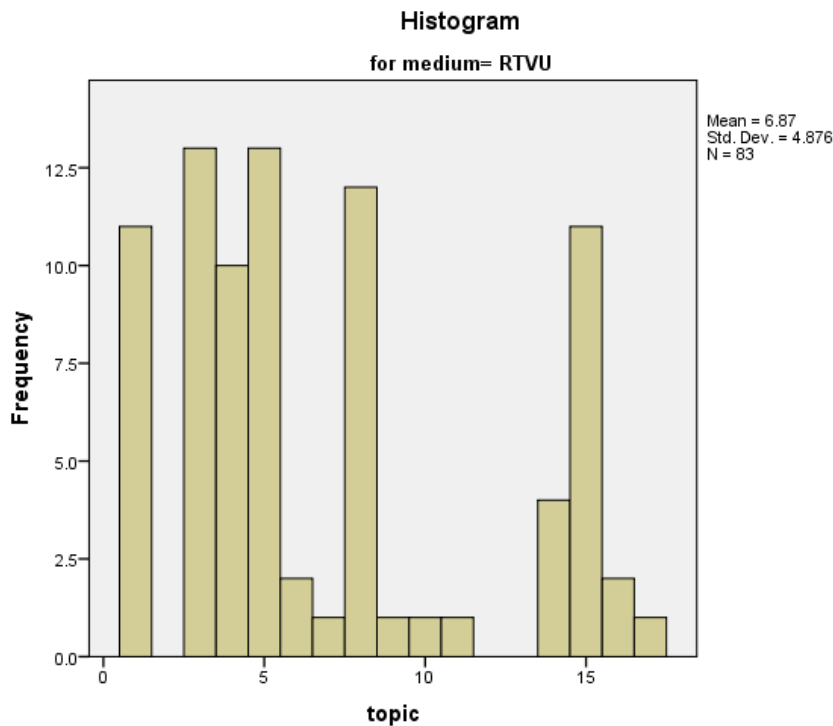
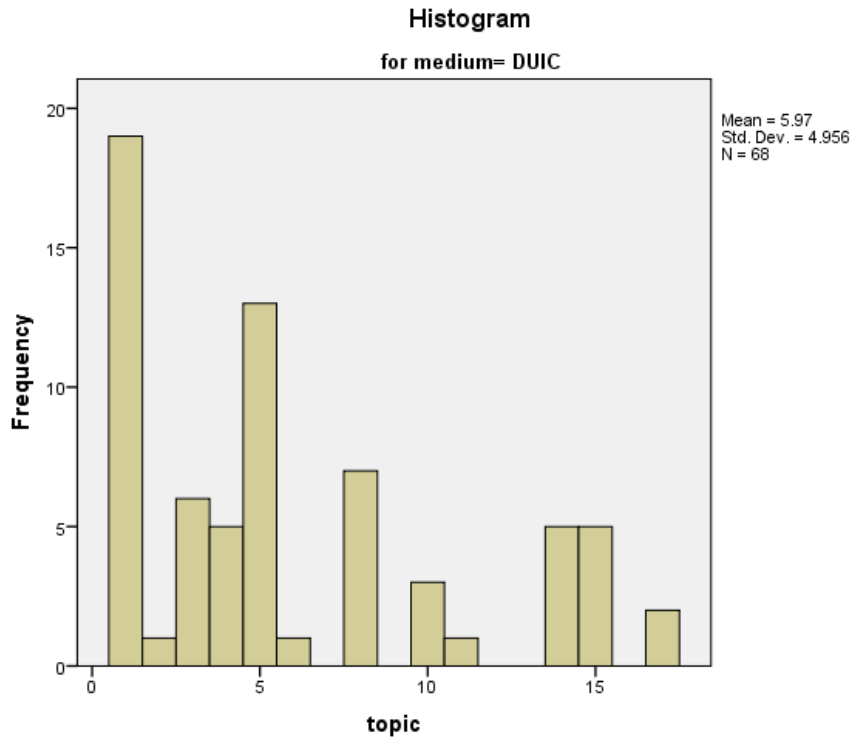
Tabel 4. Het percentage nieuwsberichten per categorie.

De resultaten in de bovenstaande tabel maken duidelijk dat de drie media het meest hebben bericht over cultuur. Na cultuur vallen de meeste nieuwsberichten onder de categorie politiek. Politiek wordt gevolgd door criminaliteit. Wat opvalt is dat DUIC veel minder bericht over criminaliteit dan de andere twee media. Daarnaast ontbreken er bij dit medium een aantal categorieën. Zo komen de categorieën wonen, geschiedenis, reizen, natuur en gezondheid niet voor bij DUIC. Bij RTV Utrecht ontbreken de categorieën column, reizen en natuur. Bij het AD Utrechts Nieuwsblad komt slechts één categorie niet voor, namelijk gezondheid. In de histogrammen hieronder is per medium te zien hoeveel nieuwsberichten onder een categorie vallen. Op de horizontale as staan de verschillende topics, oftewel de categorieën (1 tot en met 17). In de legenda staat welke categorie (topic) bij welk cijfer hoort. Op de verticale as staat het aantal nieuwsberichten, oftewel de frequentie. Zo zijn er bij RTV Utrecht elf nieuwsberichten die vallen onder de categorie weer.

Legenda

1 = Cultuur	5 = Politiek	9 = Geschiedenis	13 = Natuur	17 = Retail
2 = Column	6 = Dieren	10 = Horeca	14 = Overig	
3 = Criminaliteit	7 = Wonen	11 = Onderwijs	15 = Weer	
4 = Sport	8 = Verkeer	12 = Reizen	16 = Gezondheid	

Hoewel de resultaten van topic fijn niet zijn meegenomen in SPSS, geeft het bestuderen ervan een meer specifiek beeld van de onderwerpen waarover is bericht. FC Utrecht is een van de onderwerpen waarover veel is geschreven. In totaal zijn er achttien nieuwsberichten over deze voetbalclub verschenen. Met name RTV Utrecht heeft vaak over dit onderwerp

bericht, maar liefst acht keer. DUIC schreef zes keer hierover en het AD Utrechts Nieuwsblad vier keer. Hierbij moet uiteraard worden opgemerkt dat het beeld vertekend kan zijn, omdat het kan lijken alsof er achttien keer over hetzelfde nieuwsfeit bij FC Utrecht is bericht. Dat is niet het geval.

Wel is er maar liefst zeven keer bericht over de miljoenendeal in Kanaleneiland. Hierbij gaat het steeds om hetzelfde nieuwsfeit, met soms de toevoeging dat de landelijke politiek zich ermee bemoeit. Het AD Utrechts Nieuwsblad publiceerde over dit onderwerp vier keer een bericht, tegenover één nieuwsbericht van RTV Utrecht en twee van DUIC. Een ander onderwerp waarover veel werd bericht zijn de autobranden in de stad. Opvallend is dat DUIC hierover geen enkel bericht heeft geplaatst, terwijl het AD Utrechts Nieuwsblad er vier keer iets over schreef en RTV Utrecht drie keer. Ook de storm waardoor Nederland in deze week werd geteisterd, is volop ter sprake gekomen. Zowel de berichten met de onderwerpen ‘code geel’, ‘code oranje’ en ‘code rood’ als de berichten met de onderwerpen ‘storm’, gingen over het weer. In totaal zijn er achttien nieuwsberichten verschenen met een waarschuwingscode van het KNMI en/of de storm te maken hadden. Het valt op dat het AD Utrechts Nieuwsblad geen enkele keer een nieuwsbericht heeft geplaatst waarin wordt aangegeven dat het KNMI een code afkondigt.

De berichten met de onderwerpen PVV- lijsttrekker en Ulu-moskee gaan over hetzelfde nieuwsfeit. Er was namelijk een hoop te doen omtrent de uitspraken van PVV-lijsttrekker Henk van Deún met betrekking tot de Ulu-moskee. Met name het AD Utrechts Nieuwsblad besteedde daar aandacht aan (vijf nieuwsberichten in totaal). RTV Utrecht schreef er drie nieuwsberichten over het DUIC twee. Ook was er de nodige ophef over de Uithoflijn. Weer schreef het AD Utrechts Nieuwsblad er de meeste nieuwsberichten over: twee tegenover RTV Utrecht en DUIC beide één. Naast deze wat meer opmerkelijke nieuwsfeiten werd er ook volop bericht over prijsuitreikingen. Maar liefst dertien keer verscheen er een nieuwsbericht over een prijsuitreiking. DUIC schreef het vaakst over dit onderwerp, namelijk zes keer. Het AD Utrechts Nieuwsblad schreef er drie keer over en RTV Utrecht vier keer.

4.5 Duiding

Het criterium duiding is opgedeeld in drie deelcriteria: historische duiding, toelichting van het verschijnsel en argumentatie. In totaal is er bij 110 van de 243 nieuwsberichten informatie gevonden die iets zegt over de historische achtergrond van het nieuwsfeit of de gebeurtenis. In al die gevallen wordt gerefereerd naar iets wat eraan vooraf ging of hoe iets er (soms wel jaren) eerder aan toe ging. De lezer krijgt op deze manier dus meer informatie dan alleen de actuele gebeurtenis. De vetgedrukte tekst in de onderstaande fragmenten van de berichten 121, 006 en 179 hieronder zijn voorbeelden van nieuwsberichten waarin historische duiding is aangetroffen:

De Universiteit Utrecht laat zich niet langer financieren door tabaksgigant Philip Morris Industry. Het onderzoek naar tabaksmokkel gaat door, maar wordt verder bekostigd door de universiteit zelf.

Het veelbesproken onderzoek kwam onder vuur te liggen door een open brief van de Nederlandse Vereniging voor Oncologie (NVvO) in Bunnik. (RTV Utrecht, 17 januari 2018)

De Ulu-moskee in de Utrechtse wijk Lombok doet vanmiddag aangifte tegen de Utrechtse PVV-lijsttrekker Henk van Deún. Volgens het bestuur zet de PVV'er aan tot discriminatie, haat en geweld. Eerder deze week deed een inwoner van Zaandam ook al aangifte tegen de PVV'er.

Van Deún zei een week geleden in een gesprek op stadradio Bingo FM over de Ulu-moskee dat hij liever heeft dat 'de moskee afbrandt, bij wijze van spreken'. Toen over de uitspraak ophef ontstond, liet Van Deún weten dat de opmerking niet handig was en dat hij het niet letterlijk bedoelde. (AD Utrechts Nieuwsblad, 15 januari 2018)

Afgelopen vrijdag ontstond er brand tussen de tweede en derde verdieping van het poppodium. Grote rookpluimen waren in de wijde omtrek te zien. De brandweer was snel ter plaatse en niemand raakte gewond. (DUIC, 15 januari 2018)

Bij 54 van de 92 nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad zijn één of meerdere verwijzingen naar de historische duiding van de gebeurtenis gevonden. Het gaat om 58,7% van alle nieuwsberichten van dit medium. In 36 van de 83 nieuwsberichten van RTV Utrecht werden zinnen gevonden die behoren tot historische duiding. Het gaat om 43,4% van alle nieuwsberichten. In de berichtgeving van DUIC komt historische duiding in twintig nieuwsberichten voor (29,4%). Volgens de uitgevoerde Chi Square Test is er geen significant verschil tussen de drie media.

Bij het criterium toelichting van het verschijnsel is gekeken of de gebeurtenis waarover is bericht in verband wordt gebracht met een ander verschijnsel of met hetzelfde verschijnsel elders. In totaal zijn er in 29 nieuwsberichten zinnen gevonden die vallen onder toelichting van het verschijnsel. Dat is 11,9% van de gehele berichtgeving. De vetgedrukte zinnen uit de berichten 154, 038 en 197 in de fragmenten hieronder dienen als voorbeeld:

In Venlo rijden ook elektrische bussen, maar dan van het merk VDL. Daar zijn zelden problemen met de bussen. Ook tijdens de opstartfase vielen er nauwelijks bussen uit. Na ruim een jaar blijken de bussen zelfs minder onderhoudsgevoelig dan bussen op diesel. Alleen door het tussentijds opladen is er tijdens de dienst iets meer tijd nodig, in vergelijking met dieselmotoren, die dat overdag niet hoeven. Ook in Maastricht en Eindhoven rijden bussen van VDL, en ook daar zijn geen noemenswaardige problemen met de nieuwe techniek. Dat is een groot contrast met Utrecht. (RTV Utrecht, 19 januari 2018)

*Met de kerstbomen zelf is het gedaan rond Driekoningen, ook nu nog. In 2018 - geen kerstboom die dacht dat ie dat jaar zou halen - is het kerstbomenophaalschema online beschikbaar en zet je je nauwelijks uitgevallen Nordlander aan de straat. Klaar. **Alleen in Zuilen is nog een restant van de oude traditie in leven. Daar wordt nog elk jaar een kerstboomverbranding georganiseerd. Een kant-en-klare fik, de brandweer ziet toe. Geen Zuilenees die er nog om vecht.*** (AD Utrechts Nieuwsblad, 17 januari 2018)

Het gevolg is dat het festival dit jaar niet door kan gaan. Ook alle competities zijn daardoor geannuleerd. De eerste editie van het vernieuwde HAFF zal van 20 tot 24 maart 2019 plaatsvinden. Schermer blijft wel tot 1 juni betrokken bij de organisatie om de overdracht te regelen.

Het Holland Animation Film Festival in Utrecht is een internationaal festival voor animatiefilm, opgericht in 1985 en met ingang van 2009 een jaarlijks evenement. (DUIC, 17 januari 2018)

In de nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad komt wordt er tien keer een toelichting van het verschijnsel gegeven. Het gaat om 10,9% van de nieuwsberichten. Bij RTV Utrecht gaat het om dertien nieuwsberichten (15,7%) en bij DUIC wordt er bij zes nieuwsberichten een toelichting van het verschijnsel gegeven, wat 8,8% van het totaal is.

Bij 48 van de 243 nieuwsberichten is een vorm van argumentatie gevonden. Dat is 19,8% van het totaal. In 26 nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad was sprake van argumentatie. Dat is bij 28,3%. Bij RTV Utrecht is in tien nieuwsberichten argumentatie opgemerkt. In dit geval gaat het om 12,0%. In de berichtgeving van DUIC is twaalf keer een vorm van argumentatie gevonden, wat neerkomt op 17,6%. De uitkomsten van een Chi Square Test laten zien dat het verschil bij argumentatie significant is, $F(2, 7.500) = p 0.024$, p

< 0.05. Het verschil zit tussen medium 1 (AD) en medium 2 (DUIC) en 3 (RTVU). Daarbij is $p = 0.000$, $p < 0.05$. Bij het AD Utrechts Nieuwsblad komt er dus meer argumentatie voor dan bij DUIC en RTV Utrecht. Onderstaande fragmenten uit de berichten 003, 175 en 236 zijn voorbeelden van nieuwsberichten met daarin argumentatie:

De VVD vindt dat de politiek alle instrumenten beschikbaar moet stellen om de daders te pakken. Rajkowski: „De jongens denken dat ze de baas zijn op straat. Het meest trieste vind ik het afgebrande busje in Hoograven waardoor ouderen niet meer vervoerd konden worden.” (AD Utrechts Nieuwsblad, 15 januari 2018)

De D66 in Utrecht belooft dat de boete op het afsluiten van het gas gaat verdwijnen. Nu kost dat nog 600 euro. Op termijn moeten alle huizen in Utrecht af van de fossiele brandstoffen, en gasleveranciers moeten opdraaien voor die kosten, vindt de partij. (RTV Utrecht, 21 januari 2018)

Stadsbelang Utrecht richt zich vooral op meer Utrechters in de zalen. Utrechters dragen hier tenslotte 11 miljoen euro per jaar aan bij”, is te lezen in het verkiezingsprogramma. Daarnaast vindt de partij dat de gemeente zich sterker moet richten op handhaving van regels en wetten, zet ze zich in voor meer burgerparticipatie, en is ze voorstander van een betere verzorging en het behoud van het groen in de stad. (DUIC, 20 januari 2018)

5. Conclusies en discussie

5.1 De (kwaliteits-)verschillen tussen de drie nieuwsplatforms

In dit onderzoek stond de vraag centraal wat de (kwaliteits-)verschillen zijn tussen de drie lokale nieuwsplatforms AD Utrechts Nieuwsblad, RTV Utrecht en DUIC. In het theoretisch kader is literatuur besproken die gaat over de notie journalistieke kwaliteit. Daaruit is gebleken dat er in de literatuur niet zoiets bestaat als een vaste maatstaf voor het meten van die kwaliteit. In onderzoeken van onder andere Meyer en Kim (2003) en Shapiro et al. (2006) kwamen wel criteria naar voren, maar die waren niet dusdanig geformuleerd dat ze makkelijk gebruikt konden worden in verder onderzoek. Uiteindelijk is er in dit onderzoek gekozen voor vier kwaliteitscriteria die zijn samengesteld op basis van de besproken literatuur. De drie nieuwsplatforms zijn bestudeerd op grond van de volgende criteria: tekstkwaliteit, brongebruik, thematische breedte en duiding. Tevens is er gekeken naar het aantal woorden per nieuwsbericht. Uit de resultaten bleek dat het gemiddelde aantal woorden bij de nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad significant hoger ligt.

Wat betreft het kwaliteitscriterium tekstkwaliteit, bleek dat er bij correctheid een significant verschil is tussen de drie nieuwsplatforms. In de nieuwsberichten van RTV Utrecht staan meer fouten dan in die van DUIC. Er kan dus worden geconcludeerd dat RTV Utrecht het slechtst scoort wanneer het gaat om correctheid. Maar er is bij het criterium tekstkwaliteit ook nog gekeken naar de woordfrequentie, zinscomplexiteit, samenhang en de dichtheid persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden. Alleen bij samenhang is een significant verschil geconstateerd. Tussen DUIC en RTV Utrecht zit geen verschil, maar wel tussen deze twee media en het AD Utrechts Nieuwsblad. Dit laatste nieuwsplatform scoort significant hoger op samenhang in de berichtgeving. Dit houdt in dat de nieuwsberichten van het AD Utrechts Nieuwsblad makkelijker te begrijpen zouden moeten zijn dan die van DUIC en RTV Utrecht.

Ook in brongebruik was er een significant verschil. RTV Utrecht doet het meeste aan expliciete eigen nieuwsgaring. Het percentage eigen nieuwsgaring impliciet vermeld ligt bij het AD Utrechts Nieuwsblad hoger. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het AD Utrechts Nieuwsblad vaker zelf op onderzoek uit gaat of op pad gaat om verslag te doen van bepaalde gebeurtenissen in de stad. Dit zou tevens kunnen betekenen dat dit medium investeert in het creëren van 'eigen' nieuws om zich op die manier te onderscheiden van de andere twee nieuwsplatforms. Het is net een stapje extra zetten in plaats van het nieuws overnemen van

onder andere persberichten en andere nieuwsmedia. Bovendien kan het ook voor de lezer prettig zijn wanneer hij aan de hand van narratieve kenmerken van een nieuwsbericht kan zien dat een journalist van het nieuwsplatform bij een gebeurtenis aanwezig was.

Welke conclusies kunnen er getrokken worden over thematische breedte? Met name over het topic cultuur zijn er veel nieuwsberichten geschreven. Vooral DUIC schreef veel nieuwsberichten over dit thema. Ruim een kwart van alle nieuwsberichten valt onder dit topic. Ook is er veel geschreven over politiek en criminaliteit. Ondanks de hevige storm bleef het AD Utrechts Nieuwsblad achter vergeleken bij de andere twee nieuwsplatforms in de berichtgeving over het weer. RTV Utrecht publiceerde verhoudingsgewijs meer nieuwsberichten in de categorie sport. Over de thema's politiek, criminaliteit en cultuur wordt in alle drie de nieuwsmedia veel bericht. Maar er werd bij dit criterium geen significant verschil gevonden. Wat opviel is dat bij het AD Utrechts Nieuwsblad de meeste categorieën 'gevuld' waren, namelijk zestien van de zeventien in totaal.

De resultaten van het criterium duiding laten alleen een significant verschil zien bij argumentatie. Het precieze verschil zat bij het AD Utrechts Nieuwsblad. Dat medium bevat de meeste nieuwsberichten waarin sprake is van argumentatie. Dit betekent dat er in de berichtgeving van dit medium de meeste standpunten van een organisatie, politieke partij of persoon worden vermeld.

Dit onderzoek heeft aangetoond dat de drie lokale nieuwsplatforms grotendeels met elkaar overeenkomen. Wat dat betreft kunnen de media als concurrenten worden beschouwd. Maar er zijn ook een aantal (kwaliteits-)verschillen gevonden. Met name het AD Utrechts Nieuwsblad verschilt in sommige aspecten van DUIC en RTV Utrecht. Er kan voorzichtig worden geconcludeerd dat dit nieuwsplatform kwalitatief gezien uitstijgt boven de andere twee. De significante verschillen die zijn gevonden bij het gemiddelde aantal woorden en argumentatie wijzen erop dat er meer diepgang zit in de berichtgeving. Uiteraard blijft het gissen waardoor precies de verschillen worden veroorzaakt. Het zou natuurlijk te maken kunnen hebben met het feit dat het AD Utrechts Nieuwsblad een traditioneel journalistiek medium is waarbij de artikelen voor de gedrukte krant worden geschreven en niet speciaal voor de website. In kranten zijn artikelen vaak langer dan artikelen die alleen online verschijnen.

5.2 Kanttekeningen en vervolgonderzoek

De analyse waarop dit onderzoek is gebaseerd, berust voor een deel op interpretatie. De gemaakte afwegingen voor het beoordelen van de nieuwsberichten op grond van de vier criteria zijn zo helder mogelijk beschreven. Op die manier zou iemand ander precies hetzelfde onderzoek uit moeten kunnen voeren.

Voor een gedeelte van het onderzoek is gebruikgemaakt van T-scan. Hoewel het heel fijn is dat er een programma is ontwikkeld dat Nederlandse teksten kan analyseren, bleek het programma in sommige opzichten wat gebruikersonvriendelijk. Het was een tijdrovende klus om alle nieuwsberichten ‘schoon’ te maken zodat ze ingevoerd konden worden in T-scan. Het zou fijn zijn als T-scan verder wordt ontwikkeld zodat het vaker en vooral makkelijker gebruikt kan worden voor onderzoek naar nieuwsberichten.

In het theoretisch kader is literatuur besproken over kwaliteitscriteria in de journalistiek. Daaruit kwam naar voren dat er niet zoiets bestaat als een maatstaf voor het meten van journalistieke kwaliteit. In dit onderzoek zijn enkele criteria uitgewerkt die werden genoemd in de reeds bestaande literatuur. Voor een eventueel vervolgonderzoek zou gebruikgemaakt kunnen worden van dezelfde criteria en analysemethode. Daarbij zou gekeken kunnen worden naar verschillen tussen andere lokale nieuwsplatforms of verschillen tussen landelijke media. Uiteraard kan het corpus dat hier is gebruikt nog uitgebreider worden onderzocht. Zo kan een vervolgonderzoek zich richten op de verschillen per onderwerp. Zijn politieke nieuwsberichten bijvoorbeeld moeilijker dan nieuwsberichten over cultuur? In hoeverre verschillen de nieuwsplatforms van elkaar in de berichtgeving over dezelfde nieuwsgebeurtenis? Het analysemodel dat voor dit onderzoek is gemaakt biedt genoeg mogelijkheden om bij een vervolgonderzoek opnieuw te worden toegepast.

6. Literatuurlijst

Benjamin, J. ““Lokale nieuwsvoorziening in Rotterdam is kwetsbaar””. In: *NRC Handelsblad*, 8 december 2017. Geraadpleegd via <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/12/08/lokale-nieuwsvoorziening-in-rotterdam-is-kwetsbaar-a1584163>.

Bogart, L. (1989). *Press and Public: Who Reads What, When, Where, and Why in American Newspapers* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum and Associates, Inc.

Gladney, G., Shapiro, I. & Castaldo, J. (2007). ‘Online Editors Rate Web News Quality Criteria’. In: *Newspaper Research Journal*, Vol. 28, No. 1, 55-69.

Lacy & Rosenstiel (2015). ‘Defining and Measuring Quality Journalism’. Rutgers School of Communication and Information.

Laroës, H. ‘Waakhond? De lokale pers stelt steeds minder voor’. In: *de Volkskrant*, 21 februari 2015.

Meyer, P. & Kim, K. (2003). ““I Know It When I See It””. In: *Quantifying Newspaper Quality*, 1-10.

Pander Maat et al. (2014). T-scan.

Pander Maat, H. & Dekker, N. (2016). ‘Tekstgenres analyseren op lexicale complexiteit met TScan’. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, Vol. 38, No. 3, 263-304.

Pander Maat et al. (2017). Handleiding T-scan. Versie 1 april 2017.

Picard, R. (2000). ‘Measuring quality by journalistic activity’. In: *Measuring media content, quality and diversity. Approaches and issues in content research*. Turku School of Economics and Business Administration: Media Economics, Content and Diversity Project and Media Group, Business Research and Development Centre, p. 97-103.

Riemsma, M. 'Waakhonden, we zijn het nog steeds'. In: *de Volkskrant*, 13 februari 2018. Geraadpleegd via <https://beta.volkskrant.nl/columns-opinie/waakhonden-we-zijn-het-nog-steeds~b8c23c17/>.

Shapiro, I. et al. (2006). 'What Makes Journalism "Excellent"? Criteria Identified by Judges in Two Leading Awards Programs'. In: *Canadian Journal of Communication Corporation*, Vol. 31 (2006) 425-445.

Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (2016). 'Fonds start onderzoek naar nieuwsvoorziening in de vier grote steden'. Geraadpleegd via <https://www.svdj.nl/nieuws/fonds-start-onderzoek-naar-nieuwsvoorziening-in-grote-steden/>.

7. Bijlagen

Dit onderzoek bevat vier bijlagen, die vanwege de enorme omvang niet in dit document zijn bijgevoegd. Bovendien is het analysemodel een Excel-bestand. Degenen die de bijlagen graag willen inzien, kunnen een e-mail sturen naar agnespeijster@gmail.com. Ik zal de bijlagen dan toesturen. Het gaat om de volgende bijlagen:

Bijlage I: corpus nieuwsberichten maandag 15 januari tot en met zondag 21 januari 2018

Bijlage II: analysemodel

Bijlage III: corpus inclusief markeringen

Bijlage IV: teksten zoals ingevoerd in T-scan